هاوینی بەردەوام

محەمەد زەفزاف
لە عەرەبییەوە: بەکر دەروێش
(خورماتوو)

کاتێک بریجێت لە متبەقەکەدا خەریکی ئامادەکردنی ژەمێک بوو، گوێم لێ بوو فرنسوا قسەم لەگەڵدا دەکات، بەڵام هیچی لێ تێنەگەیشتم، لە منارەی مزگەوتەکەی بەرامبەرم ڕامابووم، کە بە بۆنەیەکی ئایینییەوە بە گڵۆپی سوور و شین ڕازاندرابووەوە، لەو چرکەیەدا هەستی هیچ ڕامانێکی دینیم نەبوو، وەلێ لە شتەکان ڕامابووم، لە ڕاستیشدا نەمدەزانی ئەو شتە بە دروست چییە، گوێم لێبوو فرنسوا بانگم دەکات، بەلەکۆنەکەم بەجێ هێشت و چووم وتم: چیت دەوێ؟ گوێت لێم نییە؟ لە منارەی مزگەوتەکە ڕامابووم. دەتەوێ بچی بۆ نوێژ؟ زۆر گاڵتە مەکە. بچۆ نوێژکە بەشکە خوا دەرگایەکت لێ بکاتەوە.

بۆچی؟ بۆ جەهەننەم. بە تووڕەبوونەوە وتم: بڵێ بزانم بۆچی بانگت کردم، لێم گەڕێ با لە بەلەکۆنەکەوە تۆزێ هەوای پاک هەڵمژم، بۆنی ناخۆشی ئارەق لە دەمی دەهات، بە تایبەت ئارەقی فەل، من هێشتا نەمخواردووەتەوە، کاتێک بخۆمەوە هیچ گوێ بە بۆنی ئارەق نادەم، بگرە هەر هەستیشی پێناکەم، کاتێکیش نەخۆمەوە تەحەمولی ناکەم، واش هەست دەکەم مەیخۆر کەسێکی بۆگەن و هیچە، پێویستە وا تێنەگات کە بە خواردنەوە کێشەکانی چارەسەر دەکات، لە ڕاستیدا هەندێ کێشە بە مەی خواردنەوە چارەسەر ناکرێ، بەڵکو بە هۆشمەندییەکی تەواوەوە چارەسەر دەکرێ، بە فرنسوام وت: تۆ سەرخۆشی، من تاقەتی گاڵتەم نییە. گوێم لێ بوو بریجێت لە متبەقەکەوە وتی: فرنسوا لە حەمدوون گەڕێ. فرنسوا بە دەنگێکی کەرخەوە وتی: چییە غیرە لە پیاوەکەت دەکەی؟ وتم: ئەوە دەڵێی چی پیس و پۆخڵ؟ فرنسوا وتی: دانیشە ئێستا نهێنییەکت بۆ ئاشکرا دەکەم، بزانە دەتوانی مەزەندەی کەیت، لەوانەیە. کەواتە بڵێ بزانم چییە؟ تۆ سەرخۆشیت، دەزانم ئێستا بێزارم دەکەی. نەخێر هەڵەی، گوێ بگرە بزانە چیت پێدەڵێم،

گوێت گرت؟ باش بیگرە، ئاوا زۆرباشە، بریجێتی ژنم حەزی لێتە. وتم ئیستا من و بریجێت بێزار دەکەی. گرنگ نییە (بۆنی ئارەق لە دەمی دەهات) ئێمە ڕاستگۆین و هیچ لەیەکتر ناشارینەوە، خۆی پێی گوتم. وتی حەزی لە منە؟ بەڵێ دەتوانی لە خۆی بپرسی (هاواری کرد) بریجێت وەرە پێی بڵێ ئازیزەکەم ئێمە درۆ لەگەڵ یەکتر ناکەین. بریجێت لە متبەقەکەوە وتی: قسەی بەتاڵ مەکە، لە حەمدوون گەڕێ با تۆزێ هەوا هەڵمژێ. ئەمە فەرمانێک بوو بۆ من نەک بۆ ئەو، چووم بۆ بەلەکۆنەکە و دەستم کرد بە ڕامان لە تاریکی ئاسمان، گڵۆپی منارەکە هەڵکرابوون، شنەبایەکی فێنک کە بۆنی گوڵ و گوڵزاری شەقامەکە و باخچە گشتییەکەی نزیک ماڵەکەی لێ دەهات هات بە ڕوومدا، ئەمساڵ دنیا لە کۆتایی گەلاڕێزاندا گەرم بوو، هاوین تا سەرماوەز درێژەی پێدا، بۆیە سەر لە ئێواران دانیشتن لە بەلەکۆنە، یان لە باخچە گشتییەکان خۆش بوو، ئەم دوو مانگە من هەروام کرد، بوتڵێ ئارەقم دەکڕی و لە بەلەکۆنە فەریحەکە دادەنیشتم و ئەستێرەم دەژمارد، خەیاڵی شتگەلێکی دوورم دەکرد، کە لەوانەیە لە پشتی ئەو ئاسۆ بێ کۆتاییانەوە هەر بوونیشی نەبێت، لەوانەیە خەیاڵم تەرکیز لەسەر یەک شت بکات، زۆرجار خەیاڵی ئەوە بکەم کەوا لەوێندەرێ زەوی تر و خۆری تری بێ کۆتایی هەیە، بەردەوام بم لەو خەیاڵانە تا بە تەواوەتی ئارەق لە پەلوپۆم دەخات، دەنگی ڕادیۆکە بەرز دەکەمەوە، چونکە حەزم لە هۆسەو هاوار کردنە، تەنانەت کە گوێم لە تەقەی دەرگاکەش دەبێت، تەکلیفی ئەوە لە خۆم ناکەم هەستم و بچم بیکەمەوە، ئەمەیان زۆر بەلامەوە گرنگ نەبوو بەقەد ئەوەی لەژێر کارتێکردنی شەوو ئارەقدا بە ئیسراحەت دانیشم، تەنانەت بەلامەوە گرنگ نەبوو با ئەوەی لە پشت دەرگاکەوەیە ژنێکیش بێت، بریجێت بەلای کەمەوە دوازدە ساڵ لە فرنسوا گەورەتر بوو، کەچی من دوو ساڵ لە فرنسوا گەورەتر بووم، لەگەڵ ئەمەشدا ئەو لەمن گەورەتر دیار بوو، وەلێ ئەزموونی ژیانی کەمە، ئەوەی بۆمی دەگێڕێتەوە هیچ نامووروژێنێ و بەشتێکی منالانەی دەزانم. هەندێ جار کە بڕیار لەسەر شتێک دەدات هەڵدەچەرخێتەوە و سەیرێکی برێجێت دەکات تا بۆی ڕاست کاتەوە، لە ڕاستیدا چ کەسایەتییەکی نییە، لەگەڵ ئەوەشدا حەزی لە ژنەکەی نەبوو، کەچی ئەو ڕایدەگەیەنێ کەوا بەبێ ئەم ژیانی مەحاڵە، بە قسەی خۆی گوایە خۆشویستنێک خۆشی ویستووە هیچ کەسێ لە دنیادا نەتوانێ بینرخێنێ، بەڵام من بەش بەحاڵی خۆم ئەو خۆشەویستییەم دەنرخاند، دروست دەمزانی یانی چ خۆشەویستی ژنێک کە دوازدە ساڵ لە پیاوێک گەورەتر بێت، شەو سەرنج ڕاکێش بوو، بە درێژایی شەقامەکە گڵۆپ هەڵکرابوو، هەروەها لە جێگا دوورە دەستەکانیش لەنێو چوارگۆشە و لاکێشەکەشدا، لە ناخدا سەرسامییەکی دەخولقاند سنووری بۆ نەبێت، ئێستا لە پشتمەوە گوێم لە گفتوگۆیەک بوو، بەڵام نەمتوانی وشەکانی بریجێت جیاکەمەوە، بەڵام وردە وردە دەنگی بەرز بووەوە، ئەوکاتەی لە متبەقەکە دەهاتەدەر و بەرەولام دەهات، گوێم لە دەنگی پێی بوو بۆ بەلەکۆنەکە دەهات، وەرنەچەرخام، بەڵکو پشتم دایەوە و سەرم خستە نێو هەردوو دەستمەوە و بڕیارم دا ئیهمالی کەم، بەڵام هەستم بە دەستێک کرد کە لەسەر شوێنێکی هەستیاری جەستەم دادەنرێت و گوێم لە بریجێت بوو دەڵێ: حەمدوون. بەڵێ. باوەشی کرد بە نێوقەدما، هەستم بە گرێک کرد. سەرخۆشە، سەیری حاڵی کە چی لێهاتووە.

دەڵێ گوایە تۆ منت خۆش دەوێ. گرنگ نییە، وەرە سەیری کە بە تەواوی پەکی کەوتووە و لەسەر حەسیرەکە درێژ بووە و پرخەی دێت. مەبەستت چییە؟. نازانم، مەبەستم ئەوەیە ئەو حەزی لە یەکێکە گاڵتەی لە گەڵدا بکات. دەڵێم سەرخۆشە وەرە سەیرکە، دەزانم سەرخۆشە، بەڵام شامی نەکردووە، وادیارە هەستی بە برسێتی نەکرد بێت، بریجێت لە بەلەکۆنەکەدا بە پێشمدا ڕۆشت، بۆ یەکەم جار سەرنجی ڕاکێشام، فرنسواش بە تەواوی سەرخۆش ببوو، لەسەر گلێمەکەدا درێژ ببوو، چاویشی نوقاندبوو، دەستی شل ببوو، لەسەر گازەرای پشت ڕاکشابوو، ئێستا ئیتر وەک کرمێکی نەرمی لێهاتبوو، کە دوو دەستی درێژ و دووقاچی گێڕی هەبوو کە شەرواڵەکەی تا ئەژنۆکانی هەڵماڵرابوو، تووکە زەردە پڕەکەی دەرکەوتبوو، چەند دەمارێک بەسەر پێستەکەیەوە دیار بوو دەتگوت دەجووڵێت، خەیاڵی ئەوەم دەکرد خوێنی بەربێت وەک ئاوێک دەبێت لە جۆگەلە بێتەدەر، فرنسوام وا داوەتەبەر لەقە، قاچی خۆم ژانی کرد، هەستە فرنسوا، دە هەستە، ئێستا دەچین بۆ جێگایەک زۆرت حەز لێیەتی، بریجێت وتی: گوێی لێت نییە، ناتوانێ بتبیستێ. سەرخۆش نییە، وابزانم پێویستی بە خەوە. دەڵێی نایناسی، مەگەر خۆت چەند جار لە گەڵیدا

سەرخۆش نەبوویت، بەڵام هەرگیز بەم شێوەیەم نەدیوە. ئا ئەوەتا دەیبینی، واشبزانم تۆ سەبەبکاری. چاوێکم بەرزکردەوە تەماشایەکی بریجێتم کرد تا بزانم هەر بەڕاست دەیەوێ جنێوم بداتێ، بەڵام دیتم چاوەکانی باشقاڵ و نیگاکانی شەهوانی و بە لەزەت بوون، تێگەیشتم لەوەی کە وتی چ مەبەستێکی نەبوو، بەڵکە تەنیا دەیویست بمورووژێنێ، نەمدەزانی دروست دەیەوێ بەچی بگات، قاپقاپەکانی فڕێدایە ئەولای ئەو حەسیرەی کە فرنسوا لەسەری درێژ ببوو، بە دەوریدا دەستی کرد بە خولانەوە، قاچەکانی بچووک بوون و پووزەکانیشی وەک پێویست پڕ نەبوون، بیرم کردەوە بەهەرحاڵ ئەو ژنە و ئینجا منیش بەهەر حاڵ پیاوم، ببوورن ئینجا بەهەر حاڵ ئەویش پیاوە، دووبارە لەقەیەکم لە فرنسوادا ویستم هەڵیسێنم، نەخەوتبوو، بریجێت بوتڵە بەتاڵەکە و بادەکەی لەسەر مێزە چکۆلەکە هەڵگرت و بردنی بۆ متبەقەکە، ویستم دوای کەوم وەلێ پەشیمان بوومەوە، بە قاچم بەردەوام دەمژەنی بە فرنسواوە، ئەم جارە بە دەستیشم، بەڵام هیچ سوودی نەبوو، گوێم لێ بوو لەبەر خۆیەوە قسەی دەکرد، وتم: دەڵێی چی، بەڵام تەنیا قسەی دەکرد، بەردەوام هەر قسەی دەکرد، تەنیا لە وشەی بریجێت تێگەیشتم باقی ڕستەکە تێنەگەیشتم، بیرم لەوە کردەوە منیش کە سەرخۆش دەبم بەهەمان قۆناغدا تێدەپەڕم، ئایا هەموو سەرخۆشێک لە ئەنجامدا دەبێ ئاوای لێبێت، بە هیچ ئەنجامێک نەگەیشتم، وا دەهاتە پێش چاوم کەوا بە دەستهێنانی ئەم ئەنجامە گران و تەماوییە، چۆن بتوانم بڕیارێک بدەم بێ ئەوەی بناغە و بەڵگەی ئیسپاتی ڕوون و ئاشکرام هەبێت، لەسەر حەسیرەکە لە نزیک ئەو لاشەیەی لەسەری فڕێدراوە و وەک بەراز مرەی دێت دانیشتم، بیرم کردەوە بە فرنسوا بڵێم هەستە ئەی بەراز، بیرم هاتەوە ئەمە سوودی چییە، ئایا وشەی بەراز بەسە بۆ ئەوەی لەو حاڵە سڕەی تێیدایە قورتاری کات، ویستم بانگی بریجێت کەم تا پێکێکم بۆ بهێنێ، ئەگەر قومێک لە بن بوتڵەکەدا ماوە، بەرانبەر بەو حاڵەی فرنسوای تێدا بوو هەستم بە ئیرەیی دەکرد، چەند جوانە مرۆڤ بە تەواوی لە هەقیقەتی خۆی بێ ئاگا بێت، بریجێت لە متبەقەکەوە هاتە ژوورەوە و بەدەم کۆکەوە وتی: بۆچی وەک ئەو درێژ بووی، تۆش وەک ئەو سەرخۆشی، وەڵامم نەدایەوە، کپ و بێدەنگ لەسەر گڵیمەکە درێژ ببووم و سەرم کەوتبووە لای خواری ئەو لاشەیەی لەبەردەمدا فڕێدرابوو، بایەکی پیسی لێوە هات، لە حەژمەتا سەرم بەرز کردەوە و وتم: بەراز. بریجێت وتی: ئەوە چییە؟. هیچ نییە. کێ بەرازە ئەو یان تۆ؟ وتم: تۆ. من؟. بەڵێ. ناشرین، بێدەنگ بە، باشترە تۆش وەک ئەو سەرخۆش بیت، تا دەمت داخەی. هەندێ ئارەقم بۆ بێنە، ئەرێ هیچ لەبن بوتڵەکەدا نەماوە؟. تۆزێ زەهر ماوە دەتەوێ بۆتی بێنم؟ نیشتم بەقوونەوە هێشتا بۆنە پیسەکە لە ژوورەکەدا بە دەورمدا با پێچکەی دەکرد وتم: ئایا دەتەوێ بمکوژی؟ پێکەنی: بەڵێ، هەردووکتان پێکەوە. ئەی خۆشت ناوێم؟. ئەوم خۆش دەوێ، نەک تۆ.

وتی گوایە خۆشت دەوێم. دەنگی نەکرد، بەڵکو گوێم لێ بوو لە متبەقەکەوە دەڵێ: بەراز نەمزانی لەو بەرازە مەبەستی کاممان بوو من یان ئەو. ویستم لێی بپرسم، بەڵام نەمتوانی، تەنیا یەک شتم توانی، هەستام و بەپێی پەتی چووم بۆ متبەقەکە، داچەما بوو لەنێو هەندێک قاپ و قاچاغی متبەقەکە دەگەڕا، شڵپێکم کێشا بە بان قوونیدا، ئەگەری ئەوەم کرد ئێستا وشەی بەراز دووبارەکاتەوە، بەڵام پێکەنی و وتی: بەسە، ئۆی حەمدوون، دوایی هەڵدەستێ. ئەو هیچ بایەخت پێ نادات. ئەوە کاری تۆ نییە. ئەو نەزۆکە. ئەوە کاری تۆ نییە، هاوڕێتە، بچۆ گۆڤارێکی وێنەدار بدۆزەرەوە خۆتی پێوە سەرقاڵ کە. گۆڤارێکی زرگ و زیندوو دەدۆزمەوە، لە گۆشت و خوێن. شتی وا نابێت بڕۆ دانیشە ئیسراحەت کە، یان بچۆ بۆ بەلەکۆنەکە تا منارە ڕووناکەکە ببینی، ئەمڕۆ جەژنی موسڵمانانە. ئەوە کاری من نییە.

سەرچاوە:

کۆمەڵە چیرۆکی (الاقوی) محەمەد زەفزاف، چاپی دووەم/ ١٩٧٨.